

OSNOVA KNIHY NEHEMJÁŠ

I. OBNOVA BOŽÍHO MĚSTA (1,1 – 7,72)

- 1. Příprava obnovy Jeruzaléma (1,1 – 2,10)**
- 2. Začátek obnovy Jeruzaléma (2,11 – 3,32)**
- 3. Útoky od okolních nepřátel (3,33 – 4,17)**
- 4. Útoky zevnitř (5,1-19)**
- 5. Nové nástrahy nepřátel (6,1 – 7,72)**

II. OBNOVA BOŽÍHO LIDU (8,1 – 13,31)

- 1. Lid zasažen pravdou Božího slova (8,1-18)**
- 2. Pokání lidu a obnova smlouvy (9,1 – 10,40)**
- 3. Osídlení Jeruzaléma (11,1 – 12,47)**
- 4. Očištění lidu a chrámu (13,1-31)**

NEHEMJÁŠ 1,1 – 2,10

Příprava obnovy Jeruzaléma

Co se z dnešního oddílu dovidáme ohledně Nehemjášova původu a postavení?

Nehemjáš byl Židem z Jeruzaléma a žil v Šúšanu, zimním sídle perského velkokrále Artaxerxa I. (vláda cca. 465-424 př.n.l.). Judsko a Jeruzalém tehdy spadaly do západní provincie zvané Zaeufratí. Nehemjáš se na královském dvoře těšil významnému postavení. Jako královský číšník ochutnával víno, které se předkládalo králi (aby nemohl být král otráven). Vrchní číšníci tak patřili ke králově nejvybranější společnosti a mohli se občas stát i jeho rádci.

Jaké zprávy se k Nehemjášovi dostaly prostřednictvím jeho známých (příbuzných)?

Nevíme přesně, zda byl Chananí Nehemjášovým vlastním bratrem nebo zda jde pouze o obecné označení Žida. Přinesl neradostné zprávy z Jeruzaléma. Ačkoliv první navrátilci z babylónského zajetí začali obnovovat Jeruzalém už před 90 lety, dílo bylo kvůli pomluvám opozice několikrát přerušeno a na rozkaz Artaxerxe I. nakonec zastaveno (Ezdráš 4,17-23). Patrně v této době nepřátelé Židů zneužili svou pravomoc a jeruzalémské hradby znovu rozbořili.

Jak Nehemjáš na tyto zprávy reagoval?

Nehemjáš reaguje modlitbou. Více než tři měsíce se pravidelně postí a modlí. Vyznává hříchy své i hříchy lidu a vyzývá Pána Boha, aby na základě svých slibů znovu prokázal Izraeli milosrdenství. Nechce ale zůstat jen u modliteb. Proto prosí, aby mu byla dána příležitost nějakým způsobem do události v Jeruzalémě přímo zasáhnout.

Za jakých okolností došlo k vyslyšení Nehemjášových modliteb?

Je možné, že 1. nisanu (první den kalendářního roku) měl král ve zvyku projevovat štědrost dvořanům a Nehemjáš se připravoval právě na tento den. Přítomnost královny naznačuje, že šlo o nějaký soukromý banket a král byl dobře naladěný. [Pozn.: Zdánlivá časová nesrovnalost mezi 1,1 (9. měsíc) a 2,1 (1. měsíc) se dá vysvětlit tak, že doba vlády se počítala od nástupu krále na trůn nikoli podle kalendářního roku.]

NEHEMJÁŠ 1,1 – 2,10

Příprava obnovy Jeruzaléma

Co se z dnešního oddílu dovidáme ohledně Nehemjášova původu a postavení?

Jaké zprávy se k Nehemjášovi dostaly prostřednictvím jeho známých (příbuzných)?

Jak Nehemjáš na tyto zprávy reagoval?

Za jakých okolností došlo k vyslyšení Nehemjášových modliteb?

Jakým dojmem na vás působí Nehemjášovo vystupování před králem?

Nehemjáš si je vědom, že nedávnou zkázu Jeruzaléma do značné míry zapříčinil právě král Artaxerxes, který uvěřil pomluvám zaeufratských úředníků. Proto nejprve váží a promodluje každé slovo - hněv krále by se mu mohl stát osudovým. Když však vidí, že Bůh královo srdce naklonil, nabývá postupně odvahy a nakonec se dokonce osměluje předložit králi konkrétní požadavky.

Jaké požadavky Nehemjáš nakonec předkládá králi, a proč?

Nehemjáš potřeboval materiál na obnovu Jeruzaléma, ale také dobře věděl, jak veliká je moc zaeufratských úředníků. Bylo mu jasné, že bez náležitých dokumentů v Judsku nic nesvede. Vidíme při něm tedy jak ryzí zbožnost (spoléhal plně na Pána Boha), tak také moudrost a politickou zkušenost (nezanedbával ani zdánlivě druhořadé záležitosti, jako je úředničina). Duchovní charakter a politický rozhled z něj udělaly jedinečného kandidáta na post judského guvernéra.

Jakým dojmem na vás působí Nehemjášovo vystupování před králem?

Jaké požadavky Nehemjáš nakonec předkládá králi, a proč?

APLIKACE

Nehemjášova zkušenost je dokladem toho, jak může Boží volání zcela radikálně změnit život člověka. Prožili jste někdy také podobný Boží zásah, který vás vyrušil z poklidného běhu života a ovlivnil zásadně vaši budoucnost?

Je na Nehemjášově osobě něco, co na vás udělalo dojem, a co byste rádi viděli také při sobě?

NEHEMJÁŠ 2,11 – 3,32

Začátek obnovy Jeruzaléma

Proč myslíte, že Nehemjáš začal dílo obnovy tajnou prohlídkou?

Nehemjáš velmi dobře věděl o tom, že někteří z Jeruzalémských jsou spříznění a spřáteleni s odpůrci Židů, a tak se snažil udržet celou věc co nejdéle v tajnosti. Navíc si chtěl patrně všechno v klidu promyslet a naplánovat, aby práce proběhla co nejrychleji a nejefektivněji. Pak teprve svůj záměr předložil Židům.

Jak Nehemjáš motivoval ostatní Židy k dílu obnovy?

Nehemjáš nejprve seznamuje s plánem představenstvo a popisuje situaci Jeruzaléma stejnými slovy, jakými byl on sám k této práci vyburcován (srovnejte 1,3 a 2,17). Doufá, že v nich zanechají stejný dojem, jaký měly tehdy na něj. Je zajímavé, že nemluví ani tak o tom, že je potřeba město zabezpečit před nepřáteli jako spíš o tom, že je potřeba sejmout z Izraele potupu - ta Božímu lidu nenáleží.

Nejde tedy čistě o politický tah, ale jedná se o obnovu Božího města.

V čem, podle vás, spočívalo jádro problému mezi Nehemjášem a jeho odpůrci (Sanbalatem, Tóbijášem a Gešemem)?

Sanbalat a Tóbijáš byli vysoko postavenými úředníky, kteří spravovali jiné části Palestiny a dělali si také nárok na vliv v Judsku. Gešem byl severoarabským vládcem, který chtěl také prosazovat v Judsku vlastní zájmy. Nehemjáš je upozorňuje na to, že si své nároky na vliv v Judsku dělají marně, protože s Židy nemají historicky ani kulticky (nábožensky) nic společného.

Co vás napadá, když čtete podrobný seznam dělníků na obnově Jeruzalémských hradeb

(a) s ohledem na organizaci a průběh práce?

Je vidět, že celá práce byla velmi dobře zorganizována. Dělníci byli rozděleni na menší skupiny (většinou po rodinách) a každá skupina dostala za úkol opravit určitou část hradeb. Seznam působí dojmem, že se Židé pustili do práce jednotně a s velkým nadšením. Všichni opustili na několik měsíců svá vlastní živobytí a stavěli hradby.

NEHEMJÁŠ 2,11 – 3,32

Začátek obnovy Jeruzaléma

Proč myslíte, že Nehemjáš začal dílo obnovy tajnou prohlídkou?

Jak Nehemjáš motivoval ostatní Židy k dílu obnovy?

V čem, podle vás, spočívalo jádro problému mezi Nehemjášem a jeho odpůrci (Sanbalatem, Tóbijášem a Gešemem)?

Co vás napadá, když čtete podrobný seznam dělníků na obnově Jeruzalémských hradeb

(a) s ohledem na organizaci a průběh práce?

(b) s ohledem na to, kdo všechno se obnovy účastnil?

Je nesmírně zajímavé všimnout si, jak různorodí lidé se práce zúčastnili. Na práci se podíleli jak Jeruzalémští tak také obyvatelé okolních městeček a vesnic, jak předáci tak i otroci, jak kněží a lévíté, tak také řemeslníci nebo třeba zlatníci a obchodníci, a když někdo neměl syny, šly s ním na stavbu třeba i dcery. Je zjevné, že kdo měl ruce, ten pomáhal bez ohledu na postavení nebo kvalifikaci.

(c) s ohledem na postoj tekójských vznešených?

Jedinou výjimkou byli vznešení Tekóje. Není jasné, proč se odmítli celé akce zúčastnit. Snad to byla jejich pyšná povýšenost, možná k tomu měli nějaké politické pokoutné důvody. Důležité ovšem je to, že tento záznam prezentuje celé dílo obnovy jako službu pro Pána. Neochota Tekójských tak vlastně znamenala vzdor vůči Pánu Bohu. Nešlo o pouhé stavění hradeb, šlo o vyjádření sounáležitosti na Božím díle v Izraeli, a v tom se Tekójské zachovali věrolomně.

(b) s ohledem na to, kdo všechno se obnovy účastnil?

(c) s ohledem na postoj tekójských vznešených?

APLIKACE

Co se můžeme od Nehemjáše naučit ohledně příprav na případnou novou sborovou práci?

Můžeme se pro naši sborovou práci naučit také něco ze seznamu dělníků uvedeném ve 3. kapitole?

NEHEMJÁŠ 3,33 – 4,17 [Kral. 4,1-23]**Útoky od okolních nepřátel**

Jak vypadal první ze dvou útoků opozice (verše 33-35), a jaký měl dopad na židovský lid?

První útok samařského úředníka Sanbalata a jeho spojence Tóbijáše přišel v podobě urážlivých a posměšných řečí. Oba s posměchem poukazovali na to, že si Židé vzali příliš velké sousto, a že jsou rozsáhlé opravy na hradbách nad jejich síly. Tyto urážky však na lid neměly žádný dopad. Lid horlivě pracoval dál, takže se brzy podařilo práci z poloviny dokončit.

Jak na tento útok reagoval Nehemjáš?

Nehemjáš reaguje opět typicky jako dřív - modlitbou. Je zajímavé, že se jeho modlitba opět točí kolem opovržení a pohany Božího lidu. Je si vědom toho, že ostuda Izraele vrhá neblahé světlo na samotného Boha Izraele a tak jej v modlitbě naléhavě prosí, aby se díla Židů zastal a obrátil zlá slova nepřátel na jejich vlastní hlavu.

Jak na vás působí jeho modlitba? Myslíte, že se můžeme jako křesťané modlit podobným způsobem?

Tato modlitba se svým stylem podobá tzv. proklínajícím žalmům, kterém nás křesťany uvádějí do určitých rozpaků. Musíme si však uvědomit dvojitou věc: (1) Modlitebník se nehodlá mstít nepřátelům sám, ale přivolává na ně spravedlivý soud Boží. (2) Dokud nepřišel Ježíš Kristus, nepoložil svůj život za hříšný svět a nevstal z mrtvých, byla takováto modlitba přijatelná. Jako Kristovi učedníci teď ale máme podle jeho vzdoru své nepřátele milovat. Soud se tak odkládá až do budoucnosti a hříšník dostává příležitost k pokání a nápravě.

Jak vypadal druhý útok opozice a jaký měl dopad na lid?

Druhý útok byl mnohem agresivnější než ten předchozí. Všechny národy kolem Židů se dohodly, že zakročí proti Jeruzalému vojensky - samařský Sanbalat ze severu, Arabové z jihu, Ašdód'ané ze západu a Amónci z východu. Tato hrozba na lid platila. Mnozí Židé propadli strachu a ztratili víru, že se jim hradby doopravdy podaří dokončit.

NEHEMJÁŠ 3,33 – 4,17 [Kral. 4,1-23]**Útoky od okolních nepřátel**

Jak vypadal první ze dvou útoků opozice (verše 33-35), a jaký měl dopad na židovský lid?

Jak na tento útok reagoval Nehemjáš?

Jak na vás působí jeho modlitba? Myslíte, že se můžeme jako křesťané modlit podobným způsobem?

Jak vypadal druhý útok opozice a jaký měl dopad na lid?

Jak na tento druhý útok reagoval Nehemjáš?

Nehemjáš na nějakou dobu přerušil opravy hradeb, nechal lid aspoň provizorně vyzbrojit a vyzýval je k důvěře v Hospodina. Pak je postavil jako strážce okolo hradeb. Nepřátelům bylo jasné, že jakýkoliv útok by se natolik zkomplikoval, že by z toho byla válka, kterou by jenom těžko nějak vysvětlili perskému králi. Proto od svých záměrů raději upustili. Když napětí polevilo, Nehemjáš nechal opět obnovit práci na hradbách.

Jak vypadala organizace „výjimečného stavu“ v Jeruzalémě?

Další práce na hradbách skutečně připomínala výjimečný stav. Kvůli ochranným opatřením bylo třeba oželeť některé dělníky a výkonnost jiných byla oslabena. Přesto i přes překážky práce pokračovala dál. O tom, že situace byla velice napjatá svědčí i poznámka, že se Nehemjáš a jeho družina ani neukládali ke spánku, a že museli v Jeruzalémě přespávat také Židé z okolních městeček a vesnic. Tak byl Jeruzalém pohotovější k boji i k práci.

*Jak na tento druhý útok reagoval Nehemjáš?**Jak vypadala organizace „výjimečného stavu“ v Jeruzalémě?***APLIKACE**

Co se můžeme z dnešního příběhu naučit ohledně komplikací ve službě Pánu Bohu?

Za jakých okolností se dají tyto komplikace snáze překonávat?

NEHEMJÁŠ 5,1-19

Útoky zevnitř

Do jakých problémů se Židé díky stavbě jeruzalémských hradeb dostali?

Lid se nemohl plně věnovat obživě, a tak se mnozí záhy dostali do ekonomicky svízelné situace. Zřejmě se k tomu také přidalo období sucha a neúrody. Ženy, které najednou neměly doma z čeho vařit, rozpoutaly v Jeruzalémě vážné spory. Vytýkaly bohatším Židům, že bezohledně vydírají jejich chudé rodiny, když jim místo darů a pomoci nabízejí pouze půjčky, za které chtějí splácet úroky.

Jak se lid snažil tyto problémy řešit?

Někteří si museli vypůjčovat peníze na daň pro krále, ale většina proto, aby vůbec přežila. Zchudlým Židům tedy nezbyvalo nic jiného než dávat do zástavy svá pole a vinice, protože jinak by jim jejich bratři nic nepůjčili. Nejhůř na to byli ti, kdo nevlástnili ani pole; některé rodiny se dostaly tak daleko, že musely bohatším Židům prodat své dcery za otrokyně.

V jakém duchu si Nehemjáš o těchto problémech promluvil s představenstvem a šlechtici?

Nehemjáš se velice rozhněval, když slyšel, že se k sobě Židé nechovají jako bratři, ale spíše jako pohanští lichváři. Svolal proti nim shromáždění lidu a snažil se je vést k tomu, aby pochopili, jak bezohledné jejich jednání je. Proto připomíná, že zatímco on se snaží vykupovat všechny zotročené Židy, oni si klidně berou děti svých bratří za otroky, aby je pak někdo musel zase vykoupit. Je to proti duchu zákona (Lev 25,47-49) a ostuda v očích pohanů.

K čemu Nehejmáš zámožnější Židy nakonec přiměl?

Nehemjáš připomíná, že on sám potřebným půjčuje a dává bez jakéhokoliv úroku (v duchu Dt 23,20-21). Proto vede předáky a šlechtice k tomu, aby chudým lidem úroky a zástavy okamžitě vrátili a byli v půjčkách štedří: to vše mají stvrdit přísahou před Bohem i lidmi. Kdo se nepodřídí, toho stihne Boží klatba.

NEHEMJÁŠ 5,1-19

Útoky zevnitř

Do jakých problémů se Židé díky stavbě jeruzalémských hradeb dostali?

Jak se lid snažil tyto problémy řešit?

V jakém duchu si Nehemjáš o těchto problémech promluvil s představenstvem a šlechtici?

K čemu Nehejmáš zámožnější Židy nakonec přiměl?

Co se z veršů 14-16 dozvídáme o Nehemjášově působení v Jeruzalémě?

Dozvídáme se, že Nehemjáš nebyl samozvancem, ale byl z pověření perského krále ustanoven místodržitelem v Judsku. V tomto úřadě měl právo vybírat od lidí místodržitelské příjmy jako jeho předchůdci (ti pravděpodobně vládli ze Samaří), ale nic takového kvůli nouzi mezi lidmi nedělal a nedovolil to ani jiným úředníkům. Místo toho se on a jeho společníci podíleli na obnově města.

Proč Nehemjáš nakonec zmiňuje, kolik se toho u něj doma v této těžké době projedlo?

Tento zvláštní seznam pokrmů je zde uveden proto, aby bylo zřejmé, že Nehemjáš sám chtěl jít ve štědrosti příkladem. Nejen, že po lidech nežádal místodržitelské dávky, ale sám z vlastní kapsy hostil denně na 150 úředníků a cizích diplomatů, aby nezatěžoval lid. Možná tato zmínka zní jako chloubka, ale z poznámky v 19. verši vyplývá, že se jedná o soukromý zápis z Nehemjášova diáře. Právě tyto Nehemjášovy memoáry představují hlavní zdroj, ze kterého autor biblické knihy Nehemjáš při svém psaní a redakční práci čerpal.

Co se z veršů 14-16 dozvídáme o Nehemjášově působení v Jeruzalémě?

Proč Nehemjáš nakonec zmiňuje, kolik se toho u něj doma v této těžké době projedlo?

APLIKACE

Co se z dnešního oddílu dozvídáme ohledně překážek, které se mohou stavět do cesty našemu úsilí o sborovou obnovu?

Odkud je při odstraňování vnitřních překážek v Božím lidu třeba začít?

NEHEMJÁŠ 6,1 – 7,72 [73]

Nové nástrahy nepřátel

Jak se pokusili Sanbalat a Gešem zabránit dokončení práce na jeruzalémských hradbách?

Nepřátele Židů pochopili, že poslední možností, jak zastavit práci v Jeruzalémě, je odstranění Nehemjáše. Tak by se museli Židé opět vrátit na nějakou dobu pod správu Samařů nebo jiných pohanských úředníků. Proto vyzývali Nehemjáše, aby se s nimi sešel někde mimo Jeruzalém. Nevíme přesně, co měli v plánu, ale Nehemjáš poznal, že se jedná o léčku. Proto se z pozvání opakovaně vymluvil.

Co si Sanbalat sliboval od svého posledního otevřeného dopisu?

Nakonec se Sanbalat uchýlil k tvrdému nátlaku skrze dopis, který byl postaven na zcela smyšlených informacích. Tento dopis nebyl otevřený v přeneseném smyslu slova (tzn. upřímný), ale byl otevřený doslovně - jako rozbalený svitek - tak aby si ho mohl kdokoliv přečíst. Dalo se tedy očekávat, že Nehemjáš na něj rozhořčeně zareaguje a bude se chtít se Sanbalatem co nejdříve sejít.

Jaké intriky zosnoval proti Nehemjšášovi amónský Tóbijáš?

Tóbijáš působil ještě rafinovaněji. Byl spřízněn s mnoha vlivnými Židy v Jeruzalémě, kteří zřejmě ani netušili, jaký je doopravdy jeho postoj vůči Nehemjšášovi. Tóbijáš se snažil svést Nehemjáše prostřednictvím falešných proroků k tomu, aby se nějakým způsobem provinil proti zákonu a pokud možno znesvětil také chrám. Tak by se proti němu postavili kněží s lévíjci a v Jeruzalémě by zavládl rozkol a chaos.

Jak si Nehemjšáš ve všech výše zmíněných nástrahách počínal?

Nehemjšáš se naštěstí nenechal ani jednou vyprovokovat. Místo toho, aby se někomu snažil vysvětlovat, že veškeré pomluvy ohledně jeho osoby jsou naprosto smyšlené, jednal stejně jako dřív – jeho vlastní jednání a horlivost pro dobrou věc byly svědectvím o tom, kdo doopravdy je. Také se odmítl skrývat proti zákonu v chrámě před lidmi, kteří se ho prý chystali zabít. Ve všech těchto vypjatých situacích jednal moudře, pevně a odvážně.

NEHEMJÁŠ 6,1 – 7,72 [73]

Nové nástrahy nepřátel

Jak se pokusili Sanbalat a Gešem zabránit dokončení práce na jeruzalémských hradbách?

Co si Sanbalat sliboval od svého posledního otevřeného dopisu?

Jaké intriky zosnoval proti Nehemjšášovi amónský Tóbijáš?

Jak si Nehemjšáš ve všech výše zmíněných nástrahách počínal?

Jak dlouho trvala obnova jeruzalémských hradeb a v jaké situaci se město po dokončení práce nacházelo?

Vzhledem k tomu, že elúl je šestým měsícem v roce, můžeme snadno spočítat, že od Nehemjášova rozhovoru s králem v Šúšanu až do úplného dokončení hradeb v Jeruzalémě uplynulo sotva půl roku. Samotná práce na hradbách trvala pouze 52 dnů. Město však muselo čelit dalšímu problému. Bylo zde mnoho nedostavěných domů a poměrně málo obyvatel na to, aby bylo bydlení v Jeruzalémě bezpečné. Proto bylo třeba povzbudit Židy k dalšímu osídlování a město musely bedlivě střežit stráže.

Jak souvisí seznam izraelských rodů ze 7. kapitoly s oddíly, které mu v knize Nehemjáš předchází?

Tento seznam je zde uveden právě v souvislosti s problémem dalšího osídlování Jeruzaléma. Jedná se o soupis prvních navrátilců, kteří se z babylónského zajetí vrátili už před 90 lety. Nehemjáš měl patrně v úmyslu tyto staré seznamy rozšířit o jména současných předáků a šlechticů a na jejich základě se pak mělo rozhodovat o tom, kdo z venkovanů se přestěhuje do Jeruzaléma. Tento problém podrobněji řeší až 11. kapitola.

Jak dlouho trvala obnova jeruzalémských hradeb a v jaké situaci se město po dokončení práce nacházelo?

Jak souvisí seznam izraelských rodů ze 7. kapitoly s oddíly, které mu v knize Nehemjáš předchází?

APLIKACE

Jak reagujeme na provokace a pomlvy ze strany druhých lidí? Můžeme se v této věci něco naučit od Nehemjáše?

Nehemjáš rozpoznal, že někteří proroci mu prorokují lži. Jak můžeme rozeznat pravé a falešné proroky i my dnes?

NEHEMJÁŠ 8,1-18

Lid zasažen pravdou Božího slova

Za jakých okolností byl lidu předčítán Zákon, a kdo všechno se tohoto čtení účastnil (verše 1-4)?

Izraelci se sešli prvního dne sedmého měsíce, který byl začátkem nového občanského roku a měl být spojen se slavností vytrubování (Lv 23,23-25). Nesešli se v chrámě, ale na veřejném místě, kam měli přístup úplně všichni. Pro tuto událost bylo na prostranství před Vodní branou postaveno dokonce lešení, aby byli předčítající dostatečně dobře slyšet.

Jakou roli při tomto čtení sehráli kněží a lévíté (verše 5-8)?

Kněží a lévíté zákon předčítali a vykládali. Musíme si uvědomit, že už i je oddělovala mnohá staletí od doby kdy Bůh svěřil Izraeli Zákon a bylo proto třeba jednotlivá místa a souvislosti podrobně vykládat. To byl právě úkol kněží a lévítů, kteří měli zákon pečlivě studovat a aktualizovat jeho požadavky do momentální situace lidu.

Jak byste charakterizovali postoj lidu ke čtení Zákona?

Mezi lidem byl veliký hlad po slyšení Božího slova. Dovídáme se, že se kněží a lévíté pustili do výkladu Zákona vyloženě na výzvu lidu. Lidé navíc pozorně naslouchali jejich vyučování celé dopoledne, a když si nakonec uvědomili, jak mnoho ze Zákona každodenně zanedbávají, celé shromáždění se dalo na důkaz upřímného pokání do pláče.

Jak rozumíte zvláštní reakci kněží a lévítů na pláč lidu?

To že byl lid vyzván k tomu, aby se místo pláče radoval, nám možná připadá násilné a nepřírozené. Snad bychom v tom měli vidět Boží připomínku, že pokání není cílem samo o sobě. Cílem je radost z Božího odpuštění a přijetí. Už samotný fakt, že lidem byla dána milost, aby se v Božím slově poznali, je důvodem k radosti. Navíc bylo zdravé, aby zástupy odhlédly samy od sebe a začaly si všimnout potřebných a opomíjených okolo nich. To bylo pokání v praxi - láska, proměna jednání, ne jen bezmocnost a slzy lítosti.

NEHEMJÁŠ 8,1-18

Lid zasažen pravdou Božího slova

Za jakých okolností byl lidu předčítán Zákon, a kdo všechno se tohoto čtení účastnil (verše 1-4)?

Jakou roli při tomto čtení sehráli kněží a lévíté (verše 5-8)?

Jak byste charakterizovali postoj lidu ke čtení Zákona?

Jak rozumíte zvláštní reakci kněží a lévítů na pláč lidu?

Jak došlo k tomu, že byl v Jeruzalémě obnoven svátek stánků?

Došlo k tomu na základě studia Zákona. Najednou si předáci lidu uvědomili, že se zanedbává jasný Boží příkaz. A tak se po podrobné konzultaci s expertem na zákon rozhodli tento nedostatek napravit. Nepřišlo jim důležité zabývat se námitkou, že se lidé právě z jedné bohoslužby vrátili domů a budou je za pár dnů znovu svolávat k celotýdenní slavnosti. Když se jedná o Boží slávu a čest, osobní věci jsou až druhořadé.

Jak tento svátek vypadal?

Lidé si natrhali palmové ratolesti a větve listnatých stromů a udělali si z nich stánky. Každý den se předčítal Zákon a zástupy se radovaly z Božího vysvobození. Tak jako kdysi za Jozua si lid připomínal vysvobození z Egypta a příchod do Zaslíbené země, i tentokrát si Izraelci připomínali návrat z babylónského zajetí. Je těžké vyložit autorovu poznámku, že se tento svátek od dob Jozua neslavil, protože Bible jej na mnoha místech zmiňuje. Možná chce autor pouze říci, že teprve po návratu z Babylóna Izraelci znovu plně porozuměli jeho skutečnému smyslu. Dříve se svátek slavil spíše jako díkůvzdání za úrodu, teď pochopili, že je to oslava svobody.

Jak došlo k tomu, že byl v Jeruzalémě obnoven svátek stánků?

Jak tento svátek vypadal?

APLIKACE

Můžeme se z dnešního oddílu naučit něco o tom, jak by se mohlo (či mělo) v našem sboru zacházet s Božím slovem?

Zaslechli jste někdy z Božího slova podobnou výzvu vstoupit s odvahou do nových věcí tak jako Izraelci, když se v Zákoně dočetli o slavnosti stánků?

NEHEMJÁŠ 9,1 – 10,40

Pokání lidu a obnova smlouvy

Tento oddíl popisuje obnovu smlouvy mezi Izraelci a Hospodinem.

Jaké dvě základní věci k této obnově patří?

Celý oddíl bychom mohli rozdělit do dvou částí - pokání a slib. Celá 9. kapitola podrobně popisuje, co všechno lid vyznával a kapitola 10. zachycuje přísahy a odhodlání lidu žít zcela podle Hospodinova zákona. O tom také svědčí rozhodnost, s jakou se Izraelci oddělili od všech cizinců, kteří by na ně mohli mít v budoucnu neblahý vliv.

Co se z kajičné modlitby levitů dovídáme o Božím jednání s Izraelem?

Bůh je v modlitbě oslavován jako stvořitel nebe i země, ale také stvořitel Izraele. Ze své lásky k Izraeli učinil veliká a mocná znamení, kterými si vzbudil velikou úctu také mezi pohanskými národy. Ačkoliv se mu jeho vlastní lid neustále vzpíral, on je nikdy nezavrhl, ale opakovaně jim prokazoval milosrdenství. I když je musel často přísně trestat, nikdy je nadobro neopustil.

Co se z této modlitby dovídáme o minulosti a povaze Izraelského národa?

Ačkoliv Bůh prokázal Izraeli nesčetná dobrodiní, oni za to nebyli vděční. Už na poušti si udělali zlaté tele a sotva se usadili v Zaslíbené zemi, jedli, nasýtili se, ztučněli a začali vzdorovat Hospodinovým prorokům. Když jim bylo nejhůř, úpěli k Bohu a On se nad nimi nakonec slitoval. Když jim bylo dobře, rychle jej opouštěli.

V jaké situaci se Izrael nacházel v Nehemjášově době?

V Nehemjášově době se Izrael nacházel v situaci, která jim jasně připomínala jejich hříchy. Je sice pravda, že už nebyli ve vyhnanství, byli doma v Zaslíbené zemi, kterou jim Bůh dal, ale žili v ní jako otroci. Místo toho, aby se těšili z dobrých darů své země, museli z ní odvádět daně a přiděly pohanským velkokrálům v Persii. Byli v zemi své svobody ale byli v ní jako otroci.

NEHEMJÁŠ 9,1 – 10,40

Pokání lidu a obnova smlouvy

Tento oddíl popisuje obnovu smlouvy mezi Izraelci a Hospodinem.

Jaké dvě základní věci k této obnově patří?

Co se z kajičné modlitby levitů dovídáme o Božím jednání s Izraelem?

Co se z této modlitby dovídáme o minulosti a povaze Izraelského národa?

V jaké situaci se Izrael nacházel v Nehemjášově době?

K čemu se před svým Bohem Izraelci zavázali přísežným slibem?

Izraelci si byli vědomi toho, že jedinou cestou k pravé svobodě je poslušný návrat k Hospodinu. Proto se zapřísahali, že budou dodržovat Boží zákony, které se po staletí v Izraeli braly na lehkou váhu. Jejich slib představuje souhrn hlavních požadavků zákona, které se do té doby mezi lidmi nejčastěji porušovaly.

Kdo všechno se tímto slibem zavázal?

Slibem se zavázali nejprve představení lidu - předáci, levité a kněží. Jejich odhodlání a veřejné vyznání se tak stalo příkladem pro ostatní lid. Nakonec přicházeli všichni, kdo se rozhodli oddělit od vlivu cizinců - muži a ženy, a také jejich děti, všichni, kdo byli schopni pochopit, o jak závažné rozhodnutí se zde jedná - a přísahali, že budou věrně zachovávat Boží zákon.

K čemu se před svým Bohem Izraelci zavázali přísežným slibem?

Kdo všechno se tímto slibem zavázal?

APLIKACE

Jak byste někomu na základě dnešního oddílu vysvětlili, co je podstatou upřímného obrácení k Bohu?

Co vás napadá s ohledem na váš vlastní život s Bohem, když přemýšlíte nad trampotami, které potkaly národ Izrael?

NEHEMJÁŠ 11,1 – 12,47

Osídlení Jeruzaléma

Jakým způsobem Židé vyřešili problém s osídlením Jeruzaléma?

Město bylo sice opevněno, ale bylo v něm velmi málo obyvatel. Proto se všichni nejvyšší předáci lidu usadili v Jeruzalémě, a potom také lidé dobrovolně losovali, aby se do Jeruzaléma přestěhoval každý desátý venkovan. Na jednu stranu to pro mnohé bylo privilegium, na druhou stranu to pro ně znamenalo komplikaci pokud jde o živobytí a tím i nejistou budoucnost. Přesto do toho šli.

Které Izraelské kmeny se na osídlování Jeruzaléma podílely?

Kniha Nehemjáš nás opakovaně upozorňuje na to, že obnovený Izraelský národ byl ve skutečnosti pouze obnoveným Judským královstvím. Mezi navrátilci byli totiž kromě Lévioců (kněží a lévitů) převážně Judejci a Benjamínci - tedy původní obyvatelé Jižního Izraele. Ostatní (severní) kmeny se na obnově Božího lidu podílely pouze sporadicky. Proto se také obecný termín Izrael začíná v Bibli postupně nahrazovat termínem přesnějším - Židé (Judejci).

Jak probíhala slavnost posvěcení jeruzalémských hradeb?

Slavnost byla nejprve zahájena kultickým očišťováním. Nejprve se posvětili kněží a levité, potom byl posvěcen lid a nakonec i brány a hradby. Pak se zástup rozdělil do dvou průvodů, které obešly hradby a nakonec se setkaly na nádvoří u chrámu. Celé oslavné procesí bylo manifestací vděčnosti a radosti. Proto měli při této příležitosti hlavní slovo zpěváci a hudebníci. Oslava byla uzavřena společným shromážděním doprovázeným hojnými oběťmi.

Jaká nálada panovala při posvěcení hradeb mezi lidmi?

Pisatel mluví o tom, že Jeruzalém se doslova otrásal radostí lidu. Nebyla to jenom záležitost mužů, kteří v té době mnohdy sami zastupovali své rodiny. Oslav se účastnily také ženy a děti. Celý Boží lid si musel znova uvědomit, že je Hospodin nezavrhnul, ale dal jim po mnoha letech zajetí a útrap novou naději. Boží město, Jeruzalém, má opět chrám a hradby jako dřív – Boží lid před sebou má novou budoucnost.

NEHEMJÁŠ 11,1 – 12,47

Osídlení Jeruzaléma

Jakým způsobem Židé vyřešili problém s osídlením Jeruzaléma?

Které Izraelské kmeny se na osídlování Jeruzaléma podílely?

Jak probíhala slavnost posvěcení jeruzalémských hradeb?

Jaká nálada panovala při posvěcení hradeb mezi lidmi?

K čemu byli v Jeruzalémě ustanovení správci komor?

V Izraeli se dříve velmi často zanedbávala nařízení zákona o desátcích, prvotínách a přidělech pro kněze a levity. Kvůli tomu pak mnozí kněží a levité museli hledat obživu jinde a opouštěli chrám. Aby k tomu už nedocházelo, byli v Jeruzalémě ustanoveni správci komor, kteří tyto dary od lidu vybírali a rozdělovali je jednotlivým kněžím a levitům ve službě.

Jaké úkoly a postavení měli v Jeruzalémě zpěváci a vrátní?

Zpěváci představovali už od dob krále Davida nedílnou součást chrámových bohoslužeb. Jejich úkolem bylo vzdávat každodenně Pánu Bohu čest a chválu zpěvem. Vrátní zřejmě zajišťovali pořádek ve městě - něco jako stráž nebo městská policie. Obě tyto skupiny byly ve službách zapojeny na plný úvazek, proto žily z finančních darů lidu podobně jako kněží.

*K čemu byli v Jeruzalémě ustanovení správci komor?**Jaké úkoly a postavení měli v Jeruzalémě zpěváci a vrátní?***APLIKACE**

Protože bylo potřeba posílit pozici Jeruzaléma, museli se do něj přestěhovat mnozí Židé z venkova. Prožili jste někdy i vy podobnou výzvu změnit bydliště, abyste mohli sloužit Pánu Bohu jinde?

Jaké místo přikládáme v našem sboru chválám a zpěvu? Utvářejí samotné jádro našich shromáždění nebo slouží spíš jako jejich doplněk?

NEHEMJÁŠ 13,1-31

Očištění lidu a chrámu

Jakým způsobem reagovali Židé na příkaz zákona ohledně Moábců a Amónců?

Zdá se, že zákonu nejde o absolutní diskriminaci těchto národů vůči židovské víře, protože mnozí z Moábců a Amónců na Židovskou víru přistoupili a stali se součástí Izraelele (např. moábská Rút, prababička krále Davida). Šlo zde zřejmě o vyloučení dětí ze smíšených manželství, které se musely později v dospělosti rozhodnout, zda budou následovat víru pohanských rodičů (zůstanou mimo) nebo rodičů židovských a budou do shromáždění zase přijaty.

Čeho se dopustil za Nehemjášovými zády kněz Eljašib, a jak Nehemjáš celou věc vyřešil?

Jeden ze správců chrámových komor uvolnil v Božím domě místo pro amónského Tóbijáše, což bylo příkře v rozporu s reformou směřující k očištění lidu od přimíšenců. Nehemjáš nechal všechny Tóbijášovy věci okázale vyházet, aby dal lidu jasně najevo svoji nevoli. Nevíme proč předtím odcestoval pryč, možná mu skončilo období guvernérské správy a Eljašib počítal s tím, že se už nevrátí.

Do jaké situace se v době Nehemjášovy nepřítomnosti dostali levité a chrámoví zpěváci, jaká opatření pak Nehemjáš v této věci udělal?

Eljašib mohl použít chrámové komory pro Tóbijáše proto, že byly prázdné - lidé přestali odvádět desátky z úrody. Kněží žili z podílů obětí dál, ale levité a zpěváci byli zcela závislí na desátcích. Proto se rozprchli, aby si našli obživu jinde. Nehemjáš za to nejprve kárá předáky lidu a pak levity a zpěváky znova ustanovuje do služby.

Lidé zřejmě dostali z Nehemjáše strach a začali desátky zase dávat.

Jakým způsobem řešil Nehemjáš problémy okolo svěcení sabatu?

Nehemjáš udělal vnější i vnitřní opatření. Zasáhl rázně proti pohanským kupcům, kteří sváděli lid k obchodování o sabatu a do městských bran ustanovil levity, aby dohlíželi, zda lidé neznesvěcují sobotu také jinak. Tato přísná opatření měla naučit lid vnímat den odpočinku jako výjimečný a oddělený od ostatních dnů.

NEHEMJÁŠ 13,1-31

Očištění lidu a chrámu

Jakým způsobem reagovali Židé na příkaz zákona ohledně Moábců a Amónců?

Čeho se dopustil za Nehemjášovými zády kněz Eljašib, a jak Nehemjáš celou věc vyřešil?

Do jaké situace se v době Nehemjášovy nepřítomnosti dostali levité a chrámoví zpěváci, jaká opatření pak Nehemjáš v této věci udělal?

Jakým způsobem řešil Nehemjáš problémy okolo svěcení sabatu?

Jak Nehemjáš řešil problémy smíšených manželství (v. 23-27)?

Největším problémem smíšených manželství byly osudy dětí. To, že neuměly pořádně mluvit židovsky, je automaticky vyřazovalo z možného studia židovského zákona. Takto byly děti vystaveny nebezpečí ztráty pravé víry. Nehemjáš tuto věc tak silně pohoršila, že jeho jednání vůči některým mužům bylo velice tvrdé. Tak měl být odrazen každý, kdo by na stejnou věc jen pomyslel. Nehemjáš lid varuje, aby se nechali poučit z pádu slavného krále Šalomouna.

Jakým způsobem se Nehemjáš vypořádal s hříchem veleknězova syna?

Kněží měli být po všech stránkách vzorem ostatnímu lidu, a proto na ně zákon klade větší nároky. Dokonce ani tak vážená osoba, jako je syn velekněze, před Nehemjášem neobstála. Stal se zetěm samařského Sanbalata (nepřítele Židů), a ponese za to následky. Musí být vyobcován z Božího lidu, protože zesměšnil kněžství a tím také svého Boha.

Jak Nehemjáš řešil problémy smíšených manželství (v. 23-27)?

Jakým způsobem se Nehemjáš vypořádal s hříchem veleknězova syna?

APLIKACE

Způsob, jakým Nehemjáš řeší problémy v Jeruzalémě, je pro Starý Zákon naprosto typický - lid je k poslušnosti motivován strachem. Co si myslíte o úloze strachu v kázni novozákonní církve? Můžeme podobné praktiky užívat i my dnes?

V jaké věci vás celé studium knihy Nehemjáš nejvíc obohatilo?

